

2. A közösségi nevelés jelentőségének, alapelveinek általános, elvi elismerése legtöbbször ott bukik el, amikor a közösség elengedhetetlen ismérvére, az *önkormányzat* formájában realizálандó szervezethez elismerésére kerülne a sor. Buktatóvá válik ez a pedagógusok körében ma is, erőteljesen ható autokratizmus következtében, a tanár—diák viszony több vonatkozásban tarthatatlanul konzervatív gyakorlata és az ezt tükröző nézetek miatt.

3. A közösségi nevelés és az ezzel összefüggő önkormányzat a metafizikus gondolkodás számára összeegyeztethetetlen nemcsak a pedagógusok, hanem a KISZ-szervezetek vezető szerepével is, ami további konfliktusokhoz vezet.

4. A közösség alakításában nyilvánvalóan és tagadhatatlanul kiderül a verbalizmus hatástalansága, így a rutin-eljárásokra „be-programozott” pedagógusok hamar elcsüggednek.

5. A közösség ismérveiről változatlanul hamis fogalmak élnek a köztudatban: mindenekelőtt olyan *formális* ismérvek, amelyeknek nincs köztük a szocialista kollektívákhoz. A marxi filozófia feltárja a különbséget a közösségek társadalmilag meghatározott típusai közt és a történelmi folyamat törvényszerűségeiből jut el a szabad egyének új típusú társulásához, amely a kommunizmusban mint valóságos mozgalomban jelenik meg először. A közösség valóban szabad egyének társulása abból a célból, hogy tudatos terveknek rendeljék alá saját viszonyait. A köztudatban viszont a „jó közösség” fogalma az esetek nagy részében olyasmit jelent, aminek nem sok köze van az idézett marxi gondolathoz.

Sőt: sokszor — bár kimondatlanul — éppen a MARX által bornírtnak nevezett természetes közösséget tekintik elrendőnek, vagyis az olyan közösséget, amely „testrészeiként”

használja az egyes embereket, s ahol az egyének individuális arculata eltűnik.

Az iskolai közösségek kialakításának egyik alapproblémája éppen az, hogy itt eredetileg nem szabadon alakult közösségről van szó. Az iskolai osztályokban többé-kevésbé véletlenül összeverődött fiatalok együtteséből csak *létrehozható*, közös cél, közös munka és szervezethez alapján, egy tudatos tervvel rendelkező, szabad közösség.

6. A pedagógus köztudatban élő „közösségi ember” eszménye is több vonatkozásban idegen a marxi—lenini felfogástól. A „jó közösségi ember” fogalmának íratlan ismérvei: a zökkenőmentes alkalmazkodás a mindenkor adott emberegyütteshez, a kritikátlan és fenntartás nélküli identifikáció, az aktivitás *külső* jegyeivel kiegészítve. Nem vert gyökeret a közösség szocialista felfogásának az a lényeges momentuma, hogy ez feltételezi tagjainak *viszonylagos autonómiáját* — céljának is tekinti ennek az autonómiának a fejlesztését, kollektív tartalommal való feltöltését; tehát nem az uniformizálódás, hanem az egyének differenciálódásának irányába mutat.

7. A közösségi nevelés törvényszerű meneteinek, belső logikájának egyik lényeges buktatója, hogy a pedagógusoknak egy része saját vezetőszerépével véli összeegyeztethetetlennek azt az öntevékenységet, amelynek eredményeként a közösség *maga-alkotta története* kibontakozhat. Közösségről pedig csak ott beszélhetünk, ahol egy emberegyüttesnek *van* története, melynek folyamatában — konfliktusok megoldásának sorozatában — állandóan *meghaladja* saját fejlődésének régebbi szintjeit. Ezt a történetet csak maga a közösség alkothatja meg: akkor is, ha a pedagógus követelményei jelentik — mindig magasabb szinten — az ismétlődő kiindulópontot; azt a sajátos „külső lökést”, amely a közösség fejlődésének folyamatában alakul át *belső* impulzussá

NÉHÁNY ADAT FOLYÓIRATUNKRÓL

Nyolevan esztendővel ezelőtt megindult folyóiratunk jelenéről sorakoztatunk fel néhány adatot.

Példányszámok. 1971 szeptemberében az előfizetőknek küldött Magyar Pedagógia példányok száma összesen: 1718, ebből belső: 1547, külföldi: 171.

A külföldi előfizetők címére küldött példányok megoszlása a következő: Csehszlovákia (43 címre 79 példány), Románia (2 címre 14 példány), Jugoszlávia (2 címre 17 példány), Szovjetunió (7 címre 40 példány), Lengyelország (1 címre 2 példány), Bulgária (1 címre 1 példány), NDK (1 címre 3 példány), Vietnam (1 címre 2 példány), NSZK (1 címre 2 példány), Nyugat-Berlin (1 címre 1 példány), Olasz-

ország (1 címre 1 példány), Svédország (1 címre 1 példány), USA (6 címre 6 példány), Brazília (1 címre 1 példány), Columbia (1 címre 1 példány).

A Magyar Pedagógiát itthon a hírlapboltok és utcai újságárusok is terjesztik, sok olvasónk így vásárolja meg magának. Olvasóink száma az utóbbi években kissé emelkedett, ezt jelzi, hogy a hírlapterjesztő szervek igénylése alapján a következő példányszámban állította elő folyóiratunkat az Akadémiai Nyomda: 1961-től 1967-ig számonként 1800 példány; 1968-ban 1850 példány; 1969-ben 1900 példány; 1970-ben 2000 példány; 1971-ben pedig számonként összesen 2250 példányban nyomják folyóiratunkat.

Munkatársaink. 1970. január 1. és 1971. szeptember 15. között összesen 102 tanulmányt küldött be közlére összesen 87 szerző a Magyar Pedagógia szerkesztőségébe. Néhány adat e szerzőkről: munkatársainkról.

Közülük a felsőoktatásban, pedagógiai kutatóintézetben dolgozik 42, általános iskolában dolgozik 7, középiskolában dolgozik 12, a szakfelügyeletben dolgozik 4, könyvtárban dolgozik 4, minisztériumi, városi, megyei apparátusban dolgozik 6, más, nem kifejezetten pedagógiai területen dolgozik 8 szerzőnk.

Külföldi szerzőktől 4 tanulmányt közöltünk (svéd, lengyel, finn, csehszlovák szerzőtől).

A munkatársaink által beküldött 102 tanulmány témája — nagy általánosságban — a következőképpen oszlik meg: nevelélmélet 28, didaktika 18, tantárgypedagógia 15, neveléstörténet 24, közoktatáspolitikai 4, egyéb 13.

E kimutatásunkban természetesen nem szerepelnek a könyv- és folyóiratismertetések, beszámolók, tájékoztatások.

AZ ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM ÚJ INFORMÁCIÓS ANYAGAI

Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum — felismerve az információ világszerte megnövekedett szerepét és szükségességét — 1971 szeptemberétől újrendszerű tájékoztatással segíti a pedagógia elméleti és gyakorlati művelőit, a pedagógusjelölteket és a pedagógia tudománya iránt érdeklődő nagyközöniséget.

Az eddig évenként megjelenő Magyar Pedagógiai Irodalom helyett — amely éppen e miatt sokszor már nem tudta az igényeket kielégíteni — évi 12 alkalommal jelenik meg a *Magyar Pedagógiai Információ*, az előbbinek mintegy folytatója, jogutóda. Ezen túlmenően azonban több lényeges pontban is haladás mutatkozik az új kiadvány javára. Nevezetesen:

Az *Információ* is tájékoztat a hazai szak-sajtó teljes cikkanyagáról, a magyar nyelven megjelent összes önálló kiadványról, ezen kívül feldolgozza valamennyi havi, heti és napilap pedagógiai vonatkozású közleményét. Ismerteti a tárgyidőszakban megjelent, az oktatásügygel kapcsolatos kormányrendeleteket, MM rendeleteket, utasításokat, hivatalos közleményeket és állásfoglalásokat, valamint a hazai tudósképzés pedagógiai tárgyú — kisdoktori, kandidátusi, doktori — értekezéseit is.

Az új kiadvány új szakrendi csoportosításban közli a teljes pedagógiai irodalmat. E szakrendszer tízes számrendszerű felépítése lehetővé teszi a rugalmasságot, vagyis egy-egy új fogalom megjelenése esetén a bővítés lehetőségét.

Szakrendünk az anyagot tíz főcsoportba osztja. Ezek jellegét a pusztá felsorolás is jól érzékelteti. 0: Köznevelés, művelődéspolitikai. 1: Az általános képzés formái és intézményei. 2: Különleges csoportok nevelése és oktatása. 3: Szakoktatás. 4: Az iskolai oktató-nevelőmunka. 5: Tantárgyak. Módszertan. 6: Oktatáson kívüli társadalmi és kulturális tevékenység. 7: Felőttoktatás. 8: A pedagógusok képzése és helyzete. 9: Neveléstudomány. Határtudományok.

Szemléltetésképpen álljon itt a 6-os csoport felosztása. 6.0: Ifjúságpolitika, ifjúságkutatás. 6.1: Ifjúsági politikai szervezetek. 6.10: Úttörőszervezet. 6.11: Kommunista Ifjúsági Szövetség. 6.12: Egyéb ifjúsági szervezetek. 6.2: Iskolai rendezvények, ünnepélyek. 6.3: Tanulmányi versenyek, pályázatok. 6.4: Kulturális versenyek. 6.5: Gyermek- és ifjúsági irodalom. Olvasómozgalom. 6.6: A szabadidő felhasználásának, különféle formái (játék, turisztika, táborozás stb.).

Ha szemügyre vesszük a tíz főcsoportot, azonnal feltűnik, hogy szakrendünk, így kiadványunk sem öleli fel a felsőoktatás egész területét. Csak annyiban érdeklí, amennyiben összefüggésben áll a pedagógusképzéssel. Így a 8-as főfejezet 8.0-ás alcsoportjának címe: A pedagógusképzés általános kérdései. 8.1: Óvónőképzés. Óvónőképző intézetek. 8.2: Tanítóképzés. Tanítóképző intézetek. 8.3: Tanárképzés. Tanárképző főiskolák. Tanárképző szakok. 8.4: Szakoktatók képzése.

Figyelembe veszi még a felsőoktatás anyagait a 9-es fejezetben, a pedagógiatörténet, a pedagógia klasszikusai és a pedagógiai intézmények, kongresszusok területével kapcsolatban.

Az új kiadvány A/5-ös alakjával könnyebben kezelhető, megközelíti a zsebkönyv-jelleget.

A *Külföldi Pedagógiai Információ* szintén 12 alkalommal jelenik meg évenként. Közli a külföldi szakkönyvek — tudományos feldolgozások, dolgozatok, tantervek, tankönyvek — a pedagógiai szaklapok és jelentősebb napilapok pedagógiai vonatkozású anyagainak ismertetését és a tanulmányutak beszámolóit.

Új szolgáltatása a könyvtárnak a *tematikus tájékoztatás*, amely — kérésre — egy-egy témából ad gyors, rendszeres információt.

Reméljük, hogy a kezdeti szerkesztési, technikai nehézségek leküzdése után kiadványaink hathatós segítséget nyújtanak majd a pedagógia hazai művelőinek.

Dobicz János